

РЕЦЕНЗИЯ

от д.п.н. Пламен Радев Иванов, гост- професор в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”

в област на висше образование 1. Педагогически науки; професионално направление 1.2.Педагогика, докторска програма „Теория на възпитанието и дидактиката”

Автор: Николина Георгиева Търева

Тема: Ученическият екип в проектно-базираното обучение

Научен ръководител: доц. д-р Албена Александрова Овчарова

1. Общо описание на представените материали

Със заповед на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски" (ПУ) РД 21–131 от 22. 01. 2024 г. съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Ученическият екип в проектно-базираното обучение ” за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, 1.2. Педагогика; докторска програма „Теория на възпитанието и дидактиката”. Автор на дисертационния труд е Николина Георгиева Търева – редовна докторантка към катедра „Педагогика и управление на образованието” с научен ръководител доц. д-р Албена Александрова Овчарова от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”.

Представеният от Николина Георгиева Търева комплект материали е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ. Той включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- нотариално заверено копие от диплома за висше образование (ОКС „магистър”)
- заповед за записване в докторантура;
- заповед за провеждане на изпити от индивидуалния план и съответни протоколи за издържани изпити по специалността;
- протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;

- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- справка за спазване на специфичните изисквания на съответния факултет;

Докторантката е приложила следните публикации: четири самостоятелни статии по темата на дисертацията.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Николина Георгиева Търева е магистър по начална училищна педагогика. Редовен докторант е към катедра „Педагогика и управление на образованието” в ПУ „Паисий Хилендарски”. Работи като начален учител. Притежава II-ра ПКС. Преминала е през различни квалификационни курсове, които обогатяват професионалния и опит.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Актуалността на темата е несъмнена, а поставените цели и задачи в дисертацията са адекватни на полето на изследване и тяхното постигане е отразено в структурата на и съдържанието на дисертацията. През последните десетилетия обучението, базирано на проекти, се апробира все повече и се възприема сред различни образователни институции по света. Проектите са сложни задачи, базирани на трудни въпроси или теми, които включват учениците в проектиране, решаване на проблеми, вземане на решения или изследователски дейности; дават възможност на учениците да работят относително автономно или екипно за продължителни периоди от време; завършват в реални продукти или презентации. Ролята на учителя се състои в това, че става ментор и координатор на проекти, насочва учениците да използват различни ресурси, използвайки интересна и мотивираща стратегия за учене, която има за цел да се разработи някакво съдържание в дълбочина и широчина. И това не е нищо повече от изкуството да се управлява процеса на обучение на тактическо ниво.

По този начин уместността на това изследване се определя от комплекс от съществуващи противоречия между:

- необходимостта от развиване на умения за управление на ученическия екип, както от участниците в него, така и от учителите;

- проектното обучение като средство за усвояване и прилагане на придобитите знания и умения и необходимостта от използване на конструктивни методи, които да обогатят и осъвременят традиционната парадигма на обучението;
- съществуващите изисквания към образователните институции за развитие на съответните ключови компетентности и необходимата практика за тях.

4. Познаване на проблема

Авторът познава много добре проблема, а и той е свързан пряко с работата на докторантката в началния етап на образование. От работата на терен е натрупан достатъчно опит, който се интегрира в текста на дисертацията. Теоретичните основи на изследването са: концептуалните положения за същността и приложението на проектно-базирания метод на обучение; теоретичните разработки в областта на формирането на проектни дейности; изследователска и проектна дейност като форма на образователно сътрудничество.

5. Методика на изследването

Методите на изследване в дисертацията са теоретични, емпирични и статистически. Инструментите на емпиричното изследване са три: нестандартизиран/авторски въпросник за умения за работа в екип /сътрудничество, активност, инициативност, отговорност/; стандартизиран тест за емпатия при деца в начална училищна възраст („Чувства и мисли“), с отчетени общи нива на емпатия и разпознаване на емоции; стандартизирана социометрична процедура за определяне нивото на групова сплотеност на класа.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

В дисертационния труд са формулирани следните хипотези:

Хипотеза 1. Предполага се, че прилагането на проектно-базирано обучение ще повиши уменията на учениците от начален етап на образованието за работа в екип в посочените измерения.

Хипотеза 2. Допуска се, че нивата на емпатия и уменията за разпознаване на емоции ще бъдат положително повлияни от екипната работа на учениците при прилагането на проектно-базирано обучение.

Хипотеза 3. Допуска се, че факторите пол и демографски характеристики ще имат влияние върху уменията за работа в екип на изследваните ученици.

Хипотеза 4. Предполага се, че прилагането на проектно-базирано обучение и екипната работа на учениците ще бъдат реален фактор за промяна в сплотеността на класа.

Към формулирането на хипотезите нямам забележки.

Според направените изследвания авторът приема следното.

За хипотеза 1 се смята, че е частично доказана, тъй като резултатите от диагностичната процедура сочат положителна промяна само в два от четирите индикатори.

Хипотеза 2 е доказана.

Хипотеза 3 се потвърждава.

Хипотеза 4 е доказана.

Дисертационният труд е в обем от 246 страници, от които 205 страници основен текст, 16 страници библиография (включваща 21 първични източници, 191 литературни източници, от които 79 на кирилица и 112 на латиница и 11 интернет ресурса) и 25 страници приложения.

Структурата на дисертационния труд включва: увод, 3 глави, заключение, използвани източници и литература и приложения. В рамките на изложението са включени 28 таблици, 76 фигури и 2 схеми

В увода е обоснована актуалността на проблема и насочеността на работата към задълбочено изследване на проблема. Мотивиран е изборът на темата, посочват се обектът, предметът, целта и задачите на изследване. Към тях нямам бележки.

Първа глава е озаглавена Теоретическа постановка на проблема за ученическия екип в проектно-базираното обучение с три параграфа и съответните подпараграфи. Втора глава е озаглавена Емпирично изследване с 2 параграфа и съответните подпараграфи. Трета глава е озаглавена Анализ на резултатите от емпиричното изследване с 4 параграфа, съответните подпараграфи, изводи и препоръки.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

От съдържанието на дисертационната разработка са показани 4 приноса, но в тяхното групиране не е изведено, какви са те: научно-теоретически или практико-приложни. Все пак, те са конкретни изведени са в контекста на извършаната работа по дисертацията. От моя гледна точка приносите са следните:

- обстойно и научно-обосновано изследване в полето на докторската програма;
- теоретични обяснение и възможности за специфичното им практическото им приложение в областта на началното образование;
- обосновка и приложение на важна тенденция в методите на обучение;
- формиране и развитие на компетентностите на началните учители в проектно-базираното обучение.;
- налице е възможност за адекватно приложение на технологичния модел;

- навлизане в детайли на описваните и обяснявани дейности и процеси;
- наличие на изводи и препоръки, които могат да бъдат използвани, както при създаване на стратегии за екипното обучение и възпитанието на началните ученици, така и при ползване на модела.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите на Николина Търеваса по темата на дисертацията. Те са представителни за исканата образователна и научна степен. Няма данни за плагиатство.

9. Лично участие на докторантката

Докторантката е написала текста еднолично и самостоятелно със спазване на утвърдилите се изисквания за такъв тип научни разработки. Резултатите и изводите са лично достойние и заслуга на автора.

10. Автореферат

Авторефератът достоверно възпроизвежда съдържанието на труда.

11. Критични забележки и препоръки

Би могло да се ползва книгата на Правдолюбов, Д. (1940). Метода на проектите. Сборник от статии. Изд. сп. "Родно Читалище" София. Този източник е изключително ценен, тъй като авторът специално е посещавал САЩ, за да проучи метода.

12. Лични впечатления

Познавам докторантката и имам добри впечатления от нейната работа по създаване на дисертационното изследване.

13. Въпроси към докторантката

Каква е връзката на проектно-базираното обучение с теорията и практиката на цялостното обучение?

14. Заключение

Дисертационният труд *съдържа научни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на наукометричните изисквания на Правилника за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Николина Георгиева Търева **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната

специалност „Теория на възпитанието и дидактиката” като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор”** на Николина Георгиева Търева в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2.Педагогика, докторска програма „Теория на възпитанието и дидактиката”.

9. 02. 2024 г.

Рецензент:
/проф. д.п.н. Пламен Радев Иванов